

מוסרי דעת ונתיבי תורה מהיכל רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א

• ישיבת פוניבז' •

פרשת ויקהל - שקלים תשפ"ד

• בס"ד • גליון מ"ג •

בניית משכן בשאיפה ומאמץ

ארבעים שנה של שאיפה לתורה

אין לנו השגות באופן ובצורה שעם ישראל חיו במדבר במשך ארבעים שנה, אבל כל עם ישראל הייתה לו שאיפה אחת - לדעת את התורה, ואע"פ שהיה גם את חטא העגל והמרגלים, אבל לא היה להם שום דבר חוץ מתורה, ורק כך עם ישראל גדל לעם, וכך השכינה שרתה על עם ישראל. אם עם ישראל לא היו בונים משכן השכינה הייתה חוזרת לשמים אחרי מתן תורה, וכמו שכתב רש"י בתענית (כא: ד"ה אל מול ההר ההוא) "וגם כל ימות החורף שעסקו במלאכת המשכן שהתה שכינה בהר, ומשם ניתנו כל המצות בקולי קולות ולפידים ביום קבלת עשרת הדברות, עד אחד בניסן שהוקם המשכן, ונסעה וזה שכינה מן ההר וישבה לה על הכפורת", מתינת התורה עד ניסן כשסיימו לבנות את המשכן - השכינה נשארה על הר סיני, היה עדיין קולות וברקים, וכשגמרו לבנות את המשכן, השכינה עברה אל המשכן, אבל הכל תלוי בשאיפה, כמה שאנחנו רוצים.

"ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לוי"

וכאן מגיע הניסיון הגדול, יש לנו יצר הרע, והיצר הרע חזק מאוד יותר מכל צבאות העולם, וכדאמרין בקידושין (ל:) "אמר ר"ש בן לוי יצר של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו וכו', ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לוי", בלי העזרה של הקב"ה לא היה שייך לנצח את היצר הרע. והדרך של היצר הרע להילחם בנו היא כמו שמבאר המהרש"א (שם) "הכונה בזה דלגבי כח הנשמה שהוא שכל העיוני אמר שיצרו מתחדש עליו בכל יום להחטיאו בהרהור הלב וכו'. אבל לגבי כח הגופני שדרכו בכך אמר שמתגבר עליו להוסיף על חומר שלו", גם בענייני גשמיות, האדם מטבעו אוהב גשמיות, ונמשך אחר תאוות העולם הזה, וגם במה שמצליח להטעות את האדם מה האמת. ובשני הדברים הללו יש ליצר כוח יותר מלאדם, גם ליצר הרע הגשמי שמשכנע את האדם לפתח את גופו בגשמיות, שישקיע בגוף, וגם היצר הרוחני שמשכנע את האדם בדעות כוזבות, שניהם יותר גדולים מהאדם, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו.

האדם לא יכול לנצח את היצר הרע לבד בלי שהקב"ה עוזר לו, והסיבה שהקב"ה הקים עלינו אויב שיותר חזק מאיתנו ובלי עזרה מהקב"ה לא נצליח לנצח אותו היא כדי שנדע שכך היא הדרך לכתחילה, לדעת שהיצר הרע נברא כשכוחו למעלה מכוחותינו, גם בגוף נגד הנשמה, וגם בנשמה עצמה הוא יכול לבלבל אותך. וברגע שנדע את זה, נדע שלבד אנו לא יכולים שום דבר, אף אחד לא יכול לנצח את היצר הרע לבד, וכמו שבמלחמת החשמונאים ביונים בלי הקב"ה הם לא היו יכולים לנצח, וכן אצל סנחריב, כך גם במלחמת היצר.

לשאוף למעלה מהכוחות

וכיון שכך האדם יכול וצריך לשאוף למעלה מכוחותיו, והחובות הלבבות מאריך לבאר שיש יצר הרע ופיתויים לאנשים רגילים, ויש גם ליצר הרע דרכים איך להטעות חכמים, וכבר הזכרנו (הובא בגיליון קודם) שהיצר הרע מטעה אותנו בחשבונות רבים, שנעשה חשבונות שונים ונטעה, ויתכן שהאדם יחשוב במשך שנים שהוא עושה טוב, ולמעשה הוא טועה, ואם האדם לא יחשב את מעשיו כל הזמן - לבסוף הוא ימות בחטאו, הוא היה יכול לחיות את כל חייו בצורה אחרת, בצורה יותר נכונה. לומדים עכשיו בישיבה כתובות, ואם נדע שאנו מוכרחים ללמוד ולהספיק את כל המסכת, בוודאי שנגמור, יהיה לנו סייעתא דשמיא לזה, אם זה יהיה כל המחשבה אצלנו בראש, רק זה, בלי שום דבר אחר בעולם, וכמו אצל המשכן - בוודאי שנצליח.

כן הדבר גם לגבי תפילה, מצווה דאורייתא להתפלל בכוונה, ומי שכל שאיפתו ורצונו זה שייצליח להתפלל בכוונה, פשיטא שיהיה לו סייעתא דשמיא לזה. והסיבה שאנו לא מרגישים כך כיון שהיצר מטעה אותנו.

ואנו יכולים ומסוגלים לזה, הסייעתא דשמיא שהקב"ה נותן לעם ישראל היא שונה לגמרי מכל העמים, הרי כולם רואים איך שעם

קיום עם ישראל בניסים מכח הברית עם הקב"ה

עם ישראל הוא עם מיוחד ומובדל מכל העמים, והקב"ה נותן לנו כוח ואנו דבקים בו, ויש בינינו ברית לקיומו של העם במשך כל הדורות. עם ישראל חי בניסים, תמיד ישנם מפריעים, גם מפריעים פרטיים לכל אחד ואחד, וגם מפריעים כלליים.

המלחמה של יון בעם ישראל הייתה מלחמה קשה מאוד, עם ישראל שהתאגדו להילחם ביוונים מנו רק כמה יהודים בודדים, ובכל זאת הדביקות בהקב"ה גרמה לכל מלכות יון לקרוס. סנחריב היה מלך מושל בכיפה, כל העולם היה שלו, וכשהוא עלה להחריב את ירושלים הוא חשב שלא צריך בשביל זה הרבה אנשים, אבל בלילה הקב"ה הפך שם את כל המחנה, ועם ישראל ניצל.

כשאנו רואים שמתרחשים בעולם מלחמות אנו צריכים להיזכר שלנו יש ברית עם הקב"ה, וברית מונח יסוד גדול - אנחנו עם ד', וכל ההשגות שלנו הם שונות לגמרי מה נקרא עם ד'.

כח עשיית המשכן שלא כפי הטבע

בפרשת השבוע כתוב על מלאכת עשיית המשכן. עצם בניית המשכן הייתה שלא כדרך הטבע, התורה אומרת שהיה שם "חכמת לב", וכמו שהזכרנו כבר את יסודו הגדול של הרמב"ן (בפרשתנו) שרק מי ש"נשאו לבו" יכל לבנות את המשכן, המחשבה הפשוטה הייתה שהם לא יצליחו להקים משכן, אין שום סיכוי, עם שלם שלא התעסק אף פעם עם כאלו מלאכות, מימיהם הם לא התעסקו עם זהב, הם היו צריכים לעשות הרבה דברים ממשקשה אחת, ובאופן טבעי לא היה סיכוי לעשות את זה. ולזה הועיל רק מי ש"נשאו לבו", רק מי שבאמת מאוד רצה לעשות את זה, ובטח בקב"ה שהוא יצליח, הכל היה תלוי מי שהתפלל כל הזמן שזה יצליח, וכך כל הזמן שבנו את המשכן היה להם מאמץ עצום בבנייתו, ורק מי שהתפלל בבכיות ובקשות - רק הוא יכול באמת להקים את המשכן, והכל היה רק על ידי נס.

וכתב הנצי"ב (שמות ל"א, ו) "חכם לב יש עוד שני משמעות. חדא חכמת יראת ה' שהיא ראשית כמה ומשכנה בלב וכו'. שנית בכח הבטחון שיחכם במלאכה זו אע"ג שלא למדה ולא אימן ידיו לה מעולם", רק למי שהיה את זה - הוא יכול לבנות את המשכן, רק הוא הצליח לעשות דברים שבאופן טבעי לא שייך לעשות. זה עם ישראל, המטרה והשאיפה הפשוטה שצריכה להיות לעם ישראל היא להיות בדרגה של מלאכים, להיות קדושי עליון, ובמשך הדורות היו באמת אנשים שהצליחו להגיע לדרגה של מלאכים, לדעת את כל התורה כולה, להיות פרושים, מלאכים.

כגודל השאיפה מגיעה ההצלחה

הכל תלוי בנו, מצד הקב"ה יש לזה נתינה, הוא נותן, ראינו את זה במתן תורה ובעשיית המשכן, עם ישראל הצליחו להגיע ולקבל דרגות שאדם בכוחו לא יכול להגיע לזה, שום דור לא יכול להגיע לזה, ובמקדש שלמה שנבנה בדרגת יראת שמים פחותה מדרגת דורו של משה רבינו, הקדושה הייתה פחותה, ולכן הם יכלו ליפול ביד האויבים, משאי"כ בכלי המשכן שלא נפלו ביד האויבים וכמו שכתב הספורנו (שמות ל"ח, כ"א) "וגם כן לא נפל דבר להם ביד האויבים, על הפך מה שקרה למקדש שלמה וכליו כמבואר בחורבן בית ראשון על ידי נבוזראדן, שלא נזכר שם דבר מעיני משכן משה רבנו ע"ה וכו'. ובצלאל בן אוּרִי בן חור למטה יהודה עשה, שהיו ראשי אומני מלאכת המשכן וכליו, מיוחסים וצדיקים שבדור, ובכן שרתה שכינה במעשי ידיהם ולא נפל ביד אויבים. אבל מקדש שלמה שהיו עובדי המלאכה בו מצור, אף על פי ששרתה בו שכינה נפסדו חלקיו, והוצרך לחזק את בדיק הבית ונפל בסוף הכל ביד אויבים", כל בניין המשכן היה בצורה הכי מושלמת, ב'לשמה' באופן הנעלה ביותר, ולכן הכלים נשארו תמיד בקדושה ולא נפלו ביד האויבים. כשחיים עם שאיפות, כשרוצים לגדול, ההצלחה מגיעה לפי עוצמת השאיפה.

ישראל, התורה והתפילה שורדים ממתן תורה ועד היום, הכל אותו דבר בלי שום שינוי, ואפילו שכלל ישראל עבר רדיפות בלי סוף, הגויים היו שורפים קרונות מלאים בגמרות וספרים, שלא יסארו כלום, אבל לנו יש הבטחה שהכל ימשיך איתנו הלאה.

בבניית המשכן היה רצון בכל כוחם

והראיה לכל זה הוא המשכן. עם ישראל יצא ממצרים במ"ט שער טומאה, והגיעו לקבלת התורה בשיא הדרגות, ובגלל שהם ביקשו שהקב"ה בעצמו ימסור להם את התורה, הקדושה שם הייתה יותר גבוהה, ובגלל שהם רצו את זה בכל כוחם, ורצו לבנות את המשכן, ואם זה לא היה בכל כוחם - לא היו מסוגלים לבנות משכן, ואם לא היה משכן עם ישראל היו היום בדרגה אחרת לגמרי, שהשכינה שרתה במשכן, וכל מה שהקב"ה דיבר עם משה לעם ישראל היה במשכן, עם ישראל הביא את השכינה למשכן. גם האבות הביאו את השכינה "ומצאת את לבבו נאמן לפניך" (נחמיה ט', ח') ומה כבר הגיע הכל. לנו יש ברית עם הקב"ה שאם נלך בכל כוחנו - הבא ליטהר מסייעין אותנו, והכל תלוי כמה האדם באמת בא ליטהר.

משה רבנו הקהיל את כלל ישראל וביקש מהם שיתרמו למשכן, ומיד אחרי שביקש מהם את התרומה ואמר להם מה צריך - מיד כולם רצו לתרום. בגמרא בגיטין (ס.) יש דעה שהתורה ניתנה במגילות מגילות, כל דבר שהקב"ה אמר למשה הוא מיד כתב ונתן לעם ישראל, וכל זה נתן לעם ישראל שאיפות גבוהות, ובזכות זה נהיה עם ישראל.

"הבא ליטהר מסייעין אותו"

לכל אחד ואחד יש הבטחה שאם הוא ישאף בכל כוחו ויסיר מעצמו עול חשבונות הרבים הוא יצליח. וכבר הזכרנו שאסור גם לעשות חשבונות ברוחניות, מי שחושב שבמקום להתפלל הוא ילמד, זה "חשבונות הרבים", זה לא בכל כוחו, זה כבר מגיע מההתערבות של היצר הרע, שהיצר מטעה את האדם גם מבחינה רוחנית, ויתכן שהיצר

משכנע את האדם שיצום יום אחד, ואף על פי שזה למעלה מכוחותיו, ויתכן שזה יפריע לו בהמשך. האדם יכול לאכול ולדבר תוך כדי בדברי תורה, אבל אם מדברים אז דברים בטלים - דבר זה מגיע מהשפעות היצר. בכל מקום יש סדקים איפה היצר נמצא, וכל קבלה וחיוזק שעושים, בחבורות, בתפילה, זה גורם לגרש את היצר, וההבדל בין אם זה עם היצר הרע לבלי היצר הרע זה כאור וחושך, עולם אחר לגמרי.

הקב"ה נתן כוח לעם ישראל להתגבר על היצר, אבל הקב"ה רוצה שנבקש את זה ממנו, וכשם שבפרנסה שקשה לאדם או כשיש חולה רח"ל מתפללים, כך גם כשקשה ברוחניות מתפללים, להרגיש שהכל הוא אותו מהלך, וכמו שכולם יודעים שבלי הקב"ה אין גשמיות, כך גם בלעדיו אין רוחניות, הקב"ה רוצה שנתפלל על זה, שנעמול בתורה.

לנצל את החדש שנוסף בשנה זו

נשאר לנו עכשיו עוד כחודש עד לסיום הזמן, חודש נוסף שקיבלנו השנה במתנה, ובחודש הזה נקבל על עצמנו לעשות דברים שאף פעם לא עשינו, להתאמץ בכל הכוח, בתורה, תפילה ומוסר, לכתחילה "בכל כוחו", נביא משכן ושכינה, ובוודאי שאם ציבור כל כך גדול יעשה את זה, זה יגרום להביא עלינו את השכינה.

במשכן ראינו את ההבטחה מהקב"ה שהוא נותן הכל, וזה מה שעלינו לזכור כל הזמן, לזכור שהבא ליטהר מסייעין אותו, ואת כל זה רואים במשכן, עם ישראל הצליחו לעשות דברים שלא שייך לדמיין, כולם תרמו למשכן, וכך הם הצליחו לעשות הכל, וזה סימן שהקב"ה נותן לאדם כוחות שאין לו בדרך הטבע. וזה בא אם יש רצון לעבוד את ד', מי שרוצה לעבוד אותו באמת עם כל הכוח הקב"ה נותן לו את הכוח. זה מה שמוטל עלינו כעת, למצוא חיזוקים נוספים, לקרב אותנו יותר לתורה ותפילה, להתקרב יותר לקב"ה, ואז וודאי שיתקיים בנו הברית עם הקב"ה, והבא ליטהר מסייעין אותנו, וכל אחד ואחד מאיתנו יזכה לסייעתא גדולה בכל דרגתו הרוחנית.

(מוצט"ק ויקהל תשפ"ב)

דברי חיזוק מרבינו מרן שליט"א בחובת השעה - מוצאי שבת כ"ב אדר א' תשפ"ד

בשבוע שעבר היה בחירות, אדם בוחר מה הוא רוצה, והתקשיתי, הרי אדם שהולך לבחור מרגיש שהוא חייב לבחור, הוא משקיע מחשבה בדיוק מה הוא צריך לעשות ולבחור. והרי אין כמעט שום סיכוי שבזכות הקול שלו יקרה משהו והקול שלו ישפיע על התוצאה [נדיר ביותר, אחד לאלפים]. אבל עדיין כל אחד מרגיש שיש חשיבות גדולה מאוד לקול שלו בבחירות, אף על פי שלפי האמת הקול הזה משפיע מעט מאוד. וכל אחד משקיע בזה הרבה מאוד, מדבר על זה, לפני ואחרי, ודן בדיוק מה יוצא מזה. ונמצאנו למדים שכוח הבחירה של האדם גורם לו להיות אכפתי מהדבר שהוא עושה והוא משקיע בזה את כל כוחו. וכמו בהגרלה, יש אנשים שקונים כרטיס למפעל הפיס, והסיכוי שהוא יזכה בזה הוא אחד למיליון, אבל האדם חושב שאולי הכרטיס הזה כן יזכה והוא מחכה כל הזמן לשמוע מה היה התוצאות של ההגרלה, הוא משקיע הרבה בבחירה שלו לקנות כרטיס.

והדבר הזה נוגע גם אלינו, לומדי התורה, אומרים לאדם תלמד טוב, תתפלל טוב, והתשובה הרגילה שלנו היא שאנחנו כמו כולם, פחות או יותר אנחנו בסדר. אבל בבחירות הרי אנחנו לא אומרים כך, אף אחד לא בוחר 'כמו כולם', כל אחד בוחר לפי מה שהוא חושב, הוא מרגיש שיש משמעות לדעה שלו. אדם שמרגיש שיש דבר שהוא שייך אליו הוא עושה את זה, עם מחשבה ודיבור, והוא מתווכח על זה. אבל דבר שנוגע ממש לכל אחד בעצמו, איך יהיה היחס שלו לתורה, והבחירה שלו היא רק שלו, הוא יקבע לעצמו איך הוא ילמד ויתפלל, איך הוא יקיים את כל המצוות, כאן האדם מתחמק, הוא אומר שאין לו שכל וכוח לעשות אחרת, הוא כמו כולם, הוא לא רוצה להיות שונה מכולם, כאן הוא לא מכיר את העצמאות והשכל שיש לו להבין מה צריך לבחור בבחירות. היצר הרע גונב לנו את השכל, ועל זה משה רבינו הזהיר את עם ישראל "השמרו לכם פן יפתה לבבכם", יש לכל אחד כוחות עצומים איך להילחם ביצר הרע, אבל היצר הרע גונב לנו את הכוחות הללו.

ויותר מזה, בבחירות הרי גם מנסים להשפיע על אנשים אחרים שלא מכירים, מבקשים ממנו שיעשה טובה אישית ויבחר במה שאנחנו מאמינים ורוצים. אבל אף פעם לא שמענו שבחור יגש לבחור אחר ויבקש ממנו טובה אישית שילמד עוד כמה דקות. ואם באמת הדבר הזה היה אכפת לנו, אם היינו דואגים באמת לעולם הבא שלנו ושלו - היינו ניגשים ומבקשים מכל אחד שילמד ויקיים מצוות. אין שום ספק שיש על כך טענה משמא, למה לא אכפת לנו אם יש מי שיושב לידנו בסדר ומדבר דברים בטלים ואנחנו שותקים. למה אנחנו לא דואגים לעולם הבא שלו, ומעירים לו על זה. ובאמת בוודאי שמי שלא אכפת לו איך חברו מתפלל ולומד, גם התפילה והלימוד שלו בעצמו פחות חשובים לו, זה אכפת לו עד גבול מסוים. כשאכפת למישהו דבר, הוא דואג שלכולם זה יהיה אכפת, ואם הוא לא עושה בשביל זה כלום, סימן שזה לא באמת אכפת לו. אחרי אחת ממערכות הבחירות אמר רבינו מרן המשגיח זצוק"ל בשיחה, שכתוב שמצוה גוררת מצוה, ואם מישהו עשה מצוה שחושב שזה דבר מצוה וזה לא גרר מצוה, סימן שהגורר לא באמת היה מצוה. והדבר הזה הוא המודד אם ההתעסקות בבחירות היא מתוך מצוה. מעתה הכל מתחיל מחדש, כולם עוסקים רק בתורה ויראה, בוחרים בתורה. בכל דור יש בעיות, גם עכשיו יש בעיות, כולם יודעים שבשבוע שעבר התקיימו דיונים בבית המשפט על גיוס בני ישיבות, כל עולם התורה בצרה צרורה, והסכנה גדולה ואנו במהלך של השתדלות שלא מתייצבים, ויחד עם זה מתפללים. וכתב החפץ חיים (ליקוטי אמרים י') כשיש צרות לא מספיק התפילה הקבועה שבשמונה עשרה, זה תפילה על הצרות הרגילות. מי שרוצה להתפלל באמת על הצרות שיש לו צריך לומר כמה פרקי תהילים ולבקש על הצרות שיש לו, פרנסה, חינוך [היו אז הרבה מאוד צרות גם על החינוך, הרבה יותר ממה שיש היום].

ובוודאי שחייב גמור על כל אחד להגיד כל יום כמה פרקי תהילים על כך, כל אחד לעצמו, לא מספיק להגיד בציבור, זה לא משקף את האמת שבאדם. וחובה על כל אחד להגיד כל יום חמישה פרקי תהילים, שלא יהיו צרות לעם ישראל, שלא יהיו רדיפות, שלא יהיה בעיה לאף אחד ללמוד תורה ולקיים את המצוות. רבינו הגדול מרן האבי עזרי זצוק"ל אמר לי פעם שכל יום בבוקר הוא אומר חמישה פרקי תהילים שלא יצא שום תקלה מתחת ידו, גם אם אין איזה ענין מיוחד על הפרק, הוא מתפלל שיצליח לו היום, שלא יהיה לו שום מכשול. כל אחד צריך להתפלל על זה באופן מיוחד עכשיו.

י"ל ע"י מכון 'צור התורה'

לתרומות והנצחות:

02-302-4186

לקבלת הגיליון מידי שבוע באמייל:

mzh0747@gmail.com

נתרם לזכות החתן

הרב נחשון אליהו פינקלשטיין שליט"א

תלמיד חביב לרבינו מרן שליט"א

לרגל שמחת נישואיו בשנת ע"ג שנת

י"ד שיזכה לבנות ביתו לתפארת עם קודש

לעילוי נשמת

מרת שמחה בת ר' דוד אלחנן ע"ה

נלב"ע בשביעה טובה כ' אדר א' תשפ"ד

ת.צ.ב.ה.

נתרם ע"י נתינת ידידיו עוז והרג"ו רבי אברהם שליט"א

מזל טוב נשגב קמיה ידידנו המופלג

העומד תדיר לימין תורת רבינו מרן שליט"א

החתן הרב דוד הקשר שליט"א

בן לידידנו הרב ר' שמואל מאיר שליט"א

לרגל שמחת אירוסיו בשנת ע"ג שנת שמחת גרונתיו

בורא עולם בקנין השלם זה הבנין